

Stanovisko

vlády k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 875)

Vláda na jednání své schůze dne 9. ledna 2013 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 875), a vyslovila s tímto návrhem **nesouhlas**, a to zejména z dále uvedených důvodů.

1. V obecné rovině vláda chápe argumenty, uvedené v předloženém návrhu zákona pro rozšíření zákonné úpravy, nicméně je nucena konstatovat, že zařazení právní úpravy obsažené zejména v navrženém § 15 zákona o státní sociální podpoře, tedy vymezení institutu uznávání a kontroly jednotlivých vzdělávacích institucí a správa seznamu vzdělávacích institucí, do tohoto zákona není s ohledem na jeho obsah systematicky vhodné. Řazení jednotlivých vzdělávacích institucí mezi instituce, které poskytují soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání, vychází z odborného posouzení, zda úroveň poskytovaného vzdělání je postavena na roveň studia na středních a vysokých školách. Úprava procesu a podmínek zařazení institucí do předmětného seznamu a provádění kontroly činnosti těchto institucí proto náleží do předpisu upravujícího vzdělávání (školský zákon), přičemž zákon o státní sociální podpoře, respektive zákon o důchodovém pojištění, by měly na tuto úpravu pouze přiměřeně odkazovat, obdobně jako je odkazováno na jiné formy soustavné přípravy dítěte na budoucí povolání.

2. Nezbytnost a účelnost opětovného zařazení jednoletých kurzů cizích jazyků s denní výukou mezi uznávané formy soustavné přípravy dítěte na budoucí povolání není podložena argumentačně přesvědčivou analýzou; vláda tento názor, uvedený v předloženém návrhu zákona nesdílí.

3. Předložený návrh zákona předpokládá, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví po dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí prováděcím právním předpisem náležitosti a termíny předložení žádosti o zařazení do seznamu vzdělávacích institucí poskytujících jednoleté kurzy cizích jazyků s denní výukou. Lhůty k podání žádosti nebo náležitosti žádosti nemohou být podle názoru vlády bez dalšího svěřeny k úpravě prováděcímu právnímu předpisu. Z čl. 78 Ústavy České republiky a z ustálené judikatury Ústavního soudu vyplývá, že prováděcí právní předpis „nesmí stanovovat primární práva a povinnosti a nemůže zasahovat do věcí vyhrazených zákonu.“ Povinnosti je třeba ukládat přímo zákonem.

4. Vláda upozorňuje na to, že realizace předloženého návrhu zákona by měla finanční dopady do příjmů i výdajů státního rozpočtu, které nejsou v příslušné části důvodové zprávy zohledněny. V oblasti státní sociální podpory by došlo k rozšíření okruhu nezaopatřených dětí a následnému zvýšení výdajů pro tuto oblast. Navíc stát je plátcem pojistného prostřednictvím státního rozpočtu mimo jiné také za nezaopatřené děti, kdy se nezaopatřenost dítěte posuzuje právě podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Navrhované rozšíření okruhu osob soustavně se připravujících na budoucí povolání tak představuje požadavek na zvýšení platby státu za tzv. „státní pojištěnce“ do systému veřejného zdravotního pojištění. V oblasti pojistných plnění by dále došlo ke snížení odvodů pojistných, a tím příjmů státního rozpočtu. Zmínit je třeba i negativní rozpočtový vliv rozšíření definice soustavné přípravy dítěte na budoucí povolání a znovuzařazení jednoletých jazykových kurzů do zákona na výběr daně z příjmů fyzických osob (dojde ke zvýšení počtu poplatníků, kteří budou uplatňovat daňové zvýhodnění na děti žijící ve společné domácnosti).

5. Dále vláda upozorňuje na obsahový nesoulad předloženého návrhu zákona s právem Evropské unie, když dosavadní právní úpravou vymezený okruh relevantního studia rozšiřuje na další typy studia opět pouze v České republice. Předložený návrh zákona tak brání tomu, aby se příjemce služby pohyboval do jiného členského státu za účelem poskytnutí služby, případně tomu, aby migrující pracovník z jiného členského státu do České republiky požíval z titulu svého rodinného příslušníka (dítěte) stejné výhody jako domácí pracovník. Předložený návrh zákona je tedy v rozporu s pravidly volného pohybu osob podle čl. 18 Smlouvy o fungování Evropské unie a pravidly volného pohybu služeb podle čl. 56 Smlouvy o fungování Evropské unie.

6. Kromě výše uvedených nedostatků obsahuje předložený návrh zákona četné nedostatky legislativně - technického charakteru; jde například o tyto odchylky od ustálené legislativní praxe:

- místo „účinnosti“ by bylo vhodnější v souvislosti s rozhodnutím o zařazení do seznamu vzdělávacích institucí poskytujících jednoleté kurzy cizích jazyků s denní výukou použít výraz „právní moci rozhodnutí“; správně řád pojem „účinnost rozhodnutí“ nezná, k vyjádření konečnosti a nezměnitelnosti rozhodnutí, jeho závaznosti a působení právních účinků, které jsou tomuto rozhodnutí zákonem přiznány, užívá pojem „právní moc rozhodnutí“,

- předpoklady, které musí vzdělávací instituce splňovat, aby byla zapsána do seznamu vzdělávacích institucí poskytujících jednoleté kurzy cizích jazyků s denní výukou, by s ohledem na princip právní jistoty měly být vymezeny taxativním způsobem; nelze akceptovat, aby o zařazení do seznamu bylo rozhodováno na základě v zákoně nespécifikovaných kritérií,

- použití neurčitých pojmů, jako „identifikační údaje“ nebo „nedostatky závažného charakteru“, není s ohledem na právní jistotu adresátů vhodné, stejně jako nejsou vhodné výrazy „zařazování na seznam“ a „vyřazování ze seznamu“, kde se jako vhodnější jeví pojmy „zápis“ a „výmaz“,

- nejasný odkaz na jiný právní předpis v navrženém § 12 odst. 1 písm. d) zákona o státní sociální podpoře; lze předpokládat, že žádný zvláštní předpis upravující rozsah denní výuky jednoletých kurzů cizích jazyků dosud neexistuje a absence takového předpisu bude proto znemožňovat aplikaci doplňovaného ustanovení,

- nesoulad doplňovaného ustanovení § 12 odst. 1 písm. d) zákona o státní sociální podpoře s doplňovaným § 21 odst. 1 písm. c) zákona o důchodovém pojištění.